

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare odată în săptămână: DUMINECA

Prețul Abonamentului:
 Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr.
 „ „ „ „ pe 1/2 an 2 „ 50 „
 „ România și străinătate pe an . 14 franci
 „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „

Prețul inserțiunilor:
 Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
 edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
 la 150 de cuvinte, 3 fl., până la 200 de cu-
 vinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.

Correspondențele se adresează redacțiunii
 „FOAIA DIECESANĂ“;
 eארă banii de prenumerațiune și inserțiuni la
 ADMINISTRAȚIA
 Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

Momentele, cari au contribuit la renașterea literaturii române

(Fine)

Un alt bărbat providențial a fost neuitatul episcop Sam. Vulcan dela Oradea-Mare. El fundează gimnasiul din Beiuș. Sprijinește la nevoi pe Șincai și pe alți învățați ardeleni, cari erau persecutați de episcopul din Blaj Ioan Bob. Cu spesele lui s'a tipărit „Lexiconul de Buda.“ El ca un adevărat mecenat a devenit centrul mișcării literare de dincoaci de munți în aceea epocă.

Ca limbiști renumiți s'au dintins: Paul Iorgoviciu, Radu Tempea, Sam. Kőrösi, Ioan Budai Deleanu, ear cel mai mare dintre toți este Tim. Cipariu, care a compus cea mai bună Gramatică și Sintaxă rom. El întemeiază școala etimologică în filologia română.

Ortografia sa basată pe principiul etimologic a predominat mult timp în scrierea română.

Un limbist mare a fost Aron Pumnul, care însă trece în Bucovina, unde ca profesor de limba și literatura rom. devine un al II-lea Lazar pentru Bucovineni, deșteptând în ei sentimentul național și iubirea limbei române.

Alt bărbat providențial pentru Români a fost nemuritoriul Șaguna. El și-a câștigat merite pe terenul politic, bisericesc, școlariu și literariu. Ca om politic a luptat foarte mult pentru îndreptățirea egală a Românilor cu celelalte națiuni. Pentru biserică are meritul, că el au câștigat autonomia ei, provăzând'o cu „Statul organic.“ Pe terenul școlariu a lucrat mult ridicând ca la 300 de școale, apoi tot prin el s'a ridicat gimnasiul din Brașov, a lu-

crat pentru cultivarea clerului întemeind seminariul teologic din Sibiu. Ca literat s'a distins prin compunerea mai multor cărți însemnate, astfel: Drep-tul canonic, care e cel dintăiu și mai bun manual, Istoria bisericească și altele.

Ca poeți s'au distins I. Budai Delean, prin epopea sa „Țiganiada“, care poate concura cu ori care altă operă de această natură din limbile străine; Ioan Bărac, prin mai multe poezii comice, a redac-tat apoi „Foaia Duminicii“ cea dintăi și mai veche foaie ilustrată rom.; Vasile Aron, care împreună cu Bărac și A. Pan formează pleiada poezilor celor mai gustați de popor; Dim. Țichindeal, care e cel d'întăiu fabulist. El, de oarece nu era permis a-și exprima sentimentele sale pe față, recurge la fabulă și sub chipul animalelor spune tot ce simția în adâncul inimii sale. Prin fabulele sale pline de învățături morale și mai pre sus de toate pline de patriotism, a avut o mare influință asupra Românilor. Cel mai mare dintre toți însă este Andreiu Mureșan. Prin oda sa „Deșteaptă-te Române,“ care e dia-mantul în coroana poetului, dă cea mai puternică expresiune aspirațiunilor poporului român, ațită la fapte mărețe, îndumnezește libertatea, ne ceartă pentru „oarba neunire“, ne provoacă să ne ridicăm „din 4 unghiuri“ și să ne unim în cuget și în simțiri.

Despre el zice genialul nostru poet Eminescu:

„Mureșan scutură lanțul cu-a lui voace ruginită,
 Rumpă coarde de aramă cu o mână amortită,
 Chiamă peatra să învie ca și miticul poet.
 Smulge munților durerea, brazilor destinul spune
 Și bogat în sărăcia-i, ca un astru el apune;
 Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet.“

Acestia au fost pe scurt bărbații cei mai însemnați dincoaci de Carpați, cari conduși de iubirea neamului lor au arătat contrariilor noștri, unii pe terenul istoric, alții pe terenul filologic și poetic, că poporul nostru nu e un popor necapabil pentru cultivare, după cum'l credeau ei, ci unul dintre cele mai deștepte popoare.

După ce am spus redeşptarea Românilor de dincoaci și după ce am arătat bărbații cei mai însemnați, cari au contribuit la această deșeptare, să vedem, cum s'au petrecut lucrurile de dincolo de Carpați.

Era fanarioților să începu în țările române pe la începutul sec. XVIII. și ținu până la 1821. Așadar mai bine de un secol a suferit poporul rom. a fi batjocurit de Grecii Fanarului. Spiritul românesc în această epocă tristă se slăbi atât de tare, încât boerimea se rușină a mai vorbi românește. Încă și de gloriosul nume de „român“ se lăpădară și ziceau: „Eu sunt Moldovan (Muntean), nu român,“ pentru că român era egal cu țigan.

Dar limba română gonită dela curtea domnitoriului, din saloanele boerilor și din școalele guvernului găsi adăpost în bordeiul țeranului. Țeranul rom. știuse să țină nestrictă această singură avere, ce moștenise dela străbunii săi, să sili să apere de ori ce amestec limba învățată în leagăn și pe care trebuia să o lase copiilor săi, ca o sântă reliquie.

Dar această operă de păstrare a limbii n'o datorim numai țeranului român. Ar fi nedrept a uita silințele demne de laudă, ale unor prelații romani din sec. XVIII, de a desvolta și întări limba noastră. Astfel Iacob II Stamatî metr. Moldovei, care e unul din cei mai mari făcători de bine a poporului; el întemeiază și zidește mai multe școli, regulează preoțimea, toate averile le cheltuiește pentru săraci. Mare activitate literară a desvoltat Grigorie II, care a scos la lumină mai bine de 20 de opuri bisericești. Asemenea a fost colegul lui Grigorie II din Iași. Veniamin care se născu să ridice clerul român prin cultură ridicând seminariul din Socola, la care aduse profesori din Ardeal.

Contemporan cu metropolitul Veniamin a fost G. Lazar de origine din Transilvania. Dar nepuțându-și ajunge scopul anume ca să fie ales episcop în Sibii, trecu în Muntenia „ca să samene grăul cel curat și fără neghină“ cum zicea el. Mare este meritul acestui bărbat, care cu cunoștințe într'adevăr puțin estinsă, dar cu o credință nemărginită în viitorul Românilor, a înțeles că cel mai sigur mijloc

de a deșepta simțul național amurțit în inimile Românilor, era reînvierea limbei române. Grea sarcină și-a luat prin aceasta, căci înșiși Românii, credeau, că în limba română nu se pot preda științele mai înalte, până ce G. Lazar le-a arătat, că se pot preda și în limba rom., ca în ori-care altă limbă.

Foarte bine caracterizează misiunea lui G. Lazar Papiu Ilarian, când zice: „precum Negru vodă cu spada, de asemenea G. Lazar cu cartea în mână trecu muntele, să spună Românilor de sub domnia Fanarioților, că sunt Români. El nu s'a distins, ca un scriitoriu însemnat, ci el a căutat mai mult priu faptă, să deșepte pe Români din somnul neștiinții, în care de atâtea veacuri petreceau, cea ce i-a și succes, după cum arată și epitaful scris de învățacelul său Carol Rosetti:

Precum Cristos pe Lazar din morți a înviat,
Așa tu România din somn ai deșepsat.“

Sămënța aruncaă de G. Lazar și aduce fructele sale, căci din școala lui ese I. Eliade Rădulescu, care cotinuă opera începută de G. Lazar. Prin activitatea sa neobosită el devine cel mai însemnat bărbat pe atunci atât pe terenul literar, cât și pe cel politic. El întemeiază societăți d. e. „Societatea filarmonică,“ începe cel dintăiu ziar politic și literar „Curierul de ambe secse.“ El a lucrat pe toate terenele și a îndemnat și pe alții la lucru zicând: „scrieți băeți, numai scrieți“ de aceea cu tot dreptul se numește: „părintele literaturii.“ El a deșeptat în Muntenia dorința de a duce o vieată națională și gustul de a ceti românește în cercurile mai înalte ale societății. Ca om politic a fost unul din căpeteniile revoluțiunii din 1848. De oare-ce pe timpul, când a pășit Eliad nu era aproape nimic, el a trebuit să fie de toate, prosaist, poet, de aceea și influința lui asupra desvoltării culturii noastre naționale a fost mare.

Pe când în Muntenia Eliad se nisuia din toate puterile pentru deșeptarea Românilor, în Moldova lucra un alt apostol al Românismlui anume Asachi. Ca și Eliade el a desvoltat o activitate foarte întinsă pe terenul literar, căci a scris atât în prosă cât și în poezie. Dar nici el nu e un scriitoriu de înaltă valoare literară. El a scris de toate pentru că zelul lui, de a iniția mișcarea literară și culturală, era mare. Vieța lui se asemăna în toate privințele cu a lui Eliade. Amândoi au fost apostoli cu fapta și cu cuvântul, ear ca scriitori însemnați pentru timpul lor, amândoi au avut mare influință asupra literaturii și societății. Asachi și Veniamin pentru

Moldova au fost 2 personaje mari pentru întemeierea învățământului național, precum a fost Lazar și Eliade pentru Muntenia.

Pe când Eliade căuta a desvolta gustul literar la clasele mai înalte, tot atunci Anton Pan făcea tot aceasta jos la popor. Cum am zis mai sus, Pan, Bărac și Vasile Aron sunt trei poeți de mare însemnătate în literatura rom., pentru-că ei se cobor jos la popor, scriu în spiritul poporului, de aceea scrierile lor au fost și sunt până azi adevărate literatură populară. Pe lângă acești apostoli au fost și alți bărbați literați, cari au contribuit la renașterea literaturii, pe cari însă nu-i mai amintesc de oare ce ei au umblat pe calea făcută de bărbații amintiți mai sus.

Dar și boerimea a contribuit foarte mult la deșteptarea Românilor. Eternă amintire merită martirii apărători ai dreptului și independenței țării: Cons. Brancoveanul, familia Văcăreștilor preste tot, Const. Bălăceanul, Const. Câmpineanul și alții. În deosebi familia Văcăreștilor are cele mai mari merite. Ea ne-a dat mai mulți scriitori și cu deosebire poeți. Între aceștia Iancu Văcărescu e cel mai însemnat. El promovează înființarea școlii dela S. Sava sub G. Lazar și tot în acel timp apare și ca scriitoriu liric însemnat pe acel timp. Cel mai mare merit însă, ce are boerimea pentru deșteptarea Românilor, l'au câștigat prin aceea, că trimit fii lor în apus la universități străine, cari apoi întorcându-se în patriă lătau prin vorbă și scrieri ideile liberale câștigate acolo.

„Această idee providențială, zice Alexandri vorbind despre obiceiul de a trimite fii în apus, acest act revoluționar a deschis porțile României la toate reformele, ce au năvălit la noi.“

Cel mai mare avânt spre înaintare îl dădu eteria grecilor și rescoala lui Tudor Vladimirescu la 1821, cari au avut urmare alungarea grecilor. După alungarea grecilor din țările rom. se instituie pe tron earăș principii rom. sub cari cultura rom., deși mereu apăsată de Rusia, se ridică cu pași gigantici. Momintele mai însemnate din viața politică următoare sunt că prin pacea dela Paris 1856 scapă aceste țări de protectoratul rusesc, ear la 1859 se unesc aceste provincie surore sub un singur sceptru, anume sub sceptrul principelui Alexandru I. Cuza și de aci înainte progresează în toate provinciile până în ziua de azi.

Am cercat a arăta cum s'a deșteptat în noi simțul național și cum s'a desvoltat la noi gustul

și iubirea literilor. Am văzut, că renașterea literaturii și deșteptarea politică s'a început dincoaci de Carpați în a II-a jumătate a seclului al 18-lea. Am văzut, că țeranul are meritul, că nu ne-am perdut limba și cu ea naționalitatea. Să respectăm deci pe țeranul român, căci numai la el s'a păstrat limba română întreagă și neatinsă de elemente străine. Înzădar i-se vorbia țeranului rom. grecește sau ungurește, el respundea românește și așa străinii trebuiau să învețe limba lui.

În această limbă și cânta suferințele, ce trebuia să îndure dela străin, în ea faptele vitejești ale strămoșilor săi. Cu aceste cântece a pus baza unei direcțiuni noi chiar și în poesia cultă, care direcțiune se începe cu Alexandri. Alexanri recunoscând frumsețele poeziei populare, și ia inspirațiunea de aici și prin aceasta a și ajuns la numele seu neperitoriu.

Dar, după cum am văzut opera deșteptării n'o datorim numai țeranului român, care n'a fost decât un instrument în mâinile providenței, ci mai mult avem de a mulțami acelor bărbați providențiali, cari conduși de iubirea neamului lor, chiar cu pericluul vieții lor proprii, au luptat pentru redeşterea Românilor. Ei deși n'au lăsat după ei scrieri, cari se ne mai încante și astăzi, dar ei au spart ghița, sub care a fost acoperită întreaga noastră vieată spirituală, ei au pregătit calea pentru Alexandri, Bolintineanu, Negruzzi etc.

Laudă și recunoștință acestor bărbați, cari au dovedit, că Românilor, pe care 17 secolii l'au apăsă la pământ, dar nu l'au frânt, se mai treacă de 17 ori câte 17 secolii tot Român va rămânea.

Glorie eternă acestor apostoli ai României, cari au arătat, că Românilor e vrednic de strămoșii săi și au dovedit proverbul, care zice:

Vulturul vultur naște
Din stejar stejar resare.

Iancu Stan,
teol. c. I.

Lecciónes practice din Istoria universală

Lupta dela Călugăreni,

întemplantă în 13 August 1595 între Mihai Viteazul și Turcii.

Dedicație fostului meu prof. de pedagog. Spect. D. Patriclu Drăgălină

(Fine)

IV. Reproducerea prin școlari.

- a) În formă de enarare.
- b) În formă de temă scripturistică.

V. Momentele etice.

Câți ostași a avut Sinan Pașa? Sinan Pașa a avut 200 mii de ostași. — Fostau și armata lui Mihaiu Viteazul așa mare? Armata lui Mihaiu Viteazul nu a fost așa de mare. — Câți ostași a avut Mihaiu Viteazul? Mihaiu Viteazul a avut 16 mii de ostași. — Cine a învins? Mihaiu Viteazul a învins. — Vedeți dragii mei: *Valoarea unei armate nu atârână numai dela mulțimea, ci și dela vitejia ostașilor săi.* Turcii după cum știți erau mulți, Românii însă erau puțini, dar erau plini de foc și de dor de răsbunare, căci erau grele timpuri acelea pentru Români, pruncilor! căci turcii erau păgâni, oameni cruzi și tirani și legea, drepturile, limba și vieța Românilor ajunsese a fi jucărie în mâinile lor. De pre bisericile creștine adese ori se lua crucea și în locul ei se implânta sup-rba semilună (semnul domnirii turcești). Femeile Române erau pângărite, copii furăți și duși în țara turcească și făcuți turci. Locuitorii erau prinși și duși în robie. Vieța nu le era sigură nici un cias. Nu știau sormanii ce le aduce ziua de mâne. De multe ori trebuiau să-și lasă plugul în brazdă și să sară la hotară ca să-și apere țara. Țara era supusă Turcilor, și trebuia să le plătească în tot anul mai multe mii de galbeni. Ba turcii mergeau și mai departe; ei puneau Domn în țară pre cine voiau, sau mai bine zis pre cel ce le da mai mulți bani. Un astfel de Domn apoi își scotea banii întreiți și încinți din spinarea bietului popor muncitoriu și îl sugea până la măduvă. Și ce gândiți pruncilor! era un astfel de Domn iubit de popor? Ba! *Căci un om fie el chiar cu coroană pre cap, dacă nu iubește pre supușii săi, ci îi asuprește, el încă nu e iubit de dânșă.*

Un copil care nu iubește pe ceialalți conșcolari ai săi ci îi batjocurește, el încă e batjocurit de alții. „Cum îți așterni așa dormi“ zice un proverb românesc; deci dacă voiți să se poarte cineva bine cu voi, purtați-ve și voi bine cu alții. Băgați samă mai departe, pruncilor! Bietul popor Român pre acele timpuri desperasă, suferințele lui ajunseră la culme când eată, că Dzeu își adusă aminte de nația Românească și le trimisă un inger mântuitoriu, pre Mihaiu Viteazul, care nici când n'ar fi prins Românilor mai bine ca în vremile acelea pline de vijelie, când turcul se nisuia cu ori ce preț să facă pašalic turcesc din România. El cumpără dela Turci cu 20 mii de galbeni tronul României, dar el nu era astfel de Domn tiran, ca să-și scoată întreiți din cărcă poporului, nu, și nici nu se suise pe tron împins de dorul nebun de mărire, nu, ci el vedea necazurile bietului popor asuprit, și numai de aceia s'a suit pe tron, ca să poată servi mai mult poporului și să dea o strălucire armelor române. El cunoștea poporul românesc, că era viteaz, cunoștea unde era rana și care-i era leacul. El știa că poporului românesc nu-i trebuie alta, decât un

conducătoriu brav, și atunci steaua lui va răsări și într'adevăr așa fu, căci când se sui el pe tronul României, vedem pre Români înălțându-se de odată și făcându-se din miei blânzi, tigrii și lei furioși și doritori de ași scria cu paloșul și cu sęcurea drepturile în carne de turc. Căci așa a lăsat Dzeu pe Român, pruncilor! blând, răbdătoriu, el suferă fără să cărtească toate asprimile sortii, până când se umple păharul cu veniu, atunci însă se te ferească Dzeu să nu-i cazi în ghiară, că te face praf și pulbere. Națiune mai vitează decât Românul, pruncilor! să știți, că nu se mai găsește pre pământ.

Din ce causă s'a suit Mihaiu Viteazul pe tron? Mihaiu Viteazul s'a suit pe tron ca să ajute țerii și neamului său. — Bine. Iubiau el poporul său? El au iubit poporul său. — Dar poporul iubia-l pre el? Poporul încă îl iubia. — Așa e: Vedeți pruncilor! *Pentru că Mihaiu Viteazul s'a suit pe tron numai ca să ajute țerii și poporului său, el a fost un Domn adevărat; și un Domn adevărat e iubit de poporul său.* Isus Cristos zice: Păstorii cel bun sufletul și-l pune pentru oi. *Mihaiu Viteazul a fost un păstoriu bun.*

Un părinte care e sirguincios și se îngrijește pentru bunăstarea tuturor membrilor din familie, e un părinte adevărat, și atare părinte e iubit și stimat nu numai de ai săi, ci și de alți oameni.

În mijlocul luptei vedem pre Mihaiu Viteazul virindu-se unde era primejdia mai mare, ba îl vedem răpezindu-se printre dușmani și răpind dela ei steagul cel verde și sănt fără a se teme de moarte de aceia: *Mihaiu Viteazul a fost un Domn brav și foarte viteaz.* În cine ș'a pus Mihaiu Viteazul nădejdea? Mihaiu Viteazul ș'a pus nădejdea în Dzeu și în vitejia ostașilor săi. Vedeți pruncilor: *Mihaiu Viteazul înainte de luptă se rugă lui Dzeu și-l chemă într'ajutoriu creștinilor punându-și toată nădejdea întrênsul; iar după luptă eardș nu uită a mulțami lui Dzeu pentru că le-a ajutat de au biruit pre vrășmași de aceia Mihaiu Viteazul a fost un om religios.* Fie care om pruncilor! fie care creștin adevărat înainte de a începe un lucru să cuvine să se roage lui Dzeu ca să-i ajute, iar după ce-l sfêrșește să-i mulțamească, căci mare e Domnul, pruncilor! și omul fără ajutoriu lui Dzeu nu poate face nimic.

Unde au așteptat Mihaiu Viteazul pre Turci? Mihaiu Viteazul a așteptat pre Turci la Strâmtoarea numită Vadul Călugărenilor.

Vedeți pruncilor! Mihaiu Viteazul avea puțini ostași de aceia el nu cuteză a da pept cu Turcii la loc deschis, nu, ci se luptă cu ei la o stêmtoare unde toată armata cea mare a lui Sinan pașa puțin i-a putut acestuia folosi. *De aceia Mihaiu Viteazul care atât de bine a observat împrejurarea aceasta a fost un om înțelept și priceput, a fost un conducătoriu escelent și meșter în ale răsbunului.* Cel mai mare general al timpului de față n'ar fi putut face

niște dispozițiuni mai bune, decât acele ce le făcu Mihaiu.

Pruncilor! Românii pe atunci erau viteji căci suferințele cele multe li oțeliseră, ei nu lăsau nepedepsiți pre aceia, cari cutezau ai atăca țara, legea și limba, ei se luptau cu vitejie, căci știau, că părinții lor asemenea s'au luptat. Ba de multe ori se lupta fiul unde perise tatăl său cu 3 turci ori 5 tătari. Timpul luptelor au trecut acum. Noi trebuie să învățăm din cărți aceea ce strămoșii noștri au învățat pre câmpul verde. Noi trebuie să cetim istoria și vitejiile lor, și să ne facem și noi asemenea lor. Să ne iubim și să ne apărăm țara, legea și limba precum au iubit'o și au apărăt'o ei, căci noi suntem următorii, suntem strănepoții lor, ei au fost moșii și strămoșii noștrii. Așa se știți pruncilor! Să nu le facem rușine, ci să ne nisuim a fi și mai viteji decât ei. Ați auzit și înțeles bine pruncilor! Să nu uitați nici când istorioara aceasta, ci să o spuneți și părinților voștri, ca să vadă și ei ce vitejii au știut face moșii și strămoșii lor. Altă dată vă voi spune și alte vitejii de ale strămoșilor noștri, numai să fiți toți copii buni, ca pân' acum.

George Cătană
învățătoriu.

Academia română

Concursuri pentru premii 1894

(Continuare și fine)

III. Premiul Asociațiunii Craiovene pentru dezvoltarea învățământului public, în sumă de lei 1.500, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 celei mai bune cărți didactice în limba română dintre cele tipărite dela 1 Ianuarie 1892 până la 31 Decembrie 1894.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1894.

IV. Premiul Statului Lazăr, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 unei cărți scrise în limba română, cu conținut științific, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1894 până la 31 Decembrie 1895, sau cele mai importante invențiuni științifice făcute dela 1 Ianuarie 1894 până la 31 Decembrie 1895.

V. Marele Premiu Năsturel-Herăscu, din seria B, în sumă de 12.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1897 unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1893 până la 31 Decembrie 1896.

VI. Premiul Hagi-Vasile, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1900 unei cărți scrise în limba română și publicată în

timpul dela 1 Ianuarie 1894 până la 31 Decembrie 1899, al cărei cuprins va fi:

Istoria comerțului la Români, sau starea actuală a comerțului în România, sau studii asupra legislațiunii comerciale în Statul român, sau ori ce alte subiecte privitoare la comerțul român.

Terminul prezentării cărților, în 6 exemplare, pentru concurs va fi până la 31 Decembrie 1899.

B) Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

VII. Premiul Statului Lazăr, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect:

„Igiena țeranului român. Locuința, încălzimintea și îmbrăcămintea. Alimentațiunea în diferite regiuni ale țerei și în diferite timpuri ale anului.”

Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1894.

VIII. Premiul G. San-Marian, în sumă de 2.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„Considerațiuni asupra comerțului României cu țările străine atât la Orient cât și la Occident, începând cu secolul al XVI-lea până la anul 1860.”

Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1894.

IX. Premiul Neuschotz, de 2.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„Compendiu istoric asupra dezvoltării industriale la Români până în 1875.”

Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1894.

X. Premiul Alexandru Ioan Cuza, de 10.000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume până la acordarea premiului se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„Istoria Românilor dela Aurelian până la fundarea Principatelor.”

Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1895.

XI. Premiul Alexandru Ioan Cuza, de 6.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„Psihologia și metafisica poporului român după literatura populară.”

Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1895.

XII. Premiul Statului Eliade-Rădulescu, de 6.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din

anul 1895 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„*Botanica populară română din punctul de vedere al credințelor, datinelor și literaturii populare, avându-se în vedere adunarea cât se poate mai bogată a materialului.*“

Terminul prezentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septemvrie 1895.

XIII. Premiul Statului Lazăr, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1897 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect:

„*Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic și al compozițiunii lor chimice.*“

Manuscriptul va trebui să cuprindă materie pentru circa 300 pagine de tipariu în 8° garmond.

Terminul prezentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septemvrie 1896.

XIV. Premiul Statului Eliade-Rădulescu, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1898 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„*Considerațiuni istorice și geografice asupra Basarabiei înainte de 1812, cu deosebită privire asupra Hotinului, regiunii centrale și Bugiagului.*“

„Prima organizare a Basarabiei după anexare și urmărirea organizărilor succesive până astăzi. Familiile boeresti române rămase în Basarabia și istoricul lor de atunci încoace. Etnografia și introducerea coloniilor străine și dezvoltarea lor. Biserica și elementul românesc și străin în cler. Instrucțiunea publică. Statistica. Mișcarea literară românească și neromânească, precum și dezvoltarea artei. Topografia actuală a Basarabiei, cu lista tuturor satelor, râurilor, etc. Industria, comerțul și mijloacele de comunicațiune. Folklorul la Români din Basarabia. Monumente istorice și resturi arheologice. Modificările în graiul românesc dela anexare încoaci.“

Terminul prezentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septemvrie 1897.

XV. Premiul Alexandru Bodescu, de 1.500 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1899 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„*Cercetări istorice asupra orașelor Chilia și Cetatea-Albă.*“

Terminul prezentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septemvrie 1898.

XVI. Premiul Statului Lazăr, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1899 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect:

„*Studiul hidrografica complet al unuia din următoarele râuri: Jiul, Oltul, Agreșul, Ialomița și Șiretul.*“

Studiul va cuprinde: cursul râului; studiul măței lui; afluenții lui; lungimea cursului, natura terenurilor pe cari curge; permeabilitatea lor; debitul

lui și al principalelor lui afluenți în stare normală și în stările excepționale de creștere și scădere; diagrame cât mai complete, reprezentând regimul râului și al principalilor săi afluenți într'o perioadă de timp cât mai lungă posibil; întinderea terenurilor supuse inundațiilor râului și afluenților săi; un proiect pentru îmbunătățirea regimului, eventual pentru canalizarea lui și facerea navigabilă a lui; un proiect pentru irigarea terenurilor cultivabile cuprinse în basenul râului, pentru îmbunătățirea și pentru utilizarea lui.

Terminul prezentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septemvrie 1898.

Nota. — Manuscriptele lucrărilor puse la concursurile premiilor de sub Nrii VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, se vor prezenta anonime purtând o devisă, care va fi reprodusă pe un plic sigilat cuprinzând numele concurentului.

Academia își rezervă dreptul de a tipări în publicațiunile sale lucrările ce se vor premia.

Premiile se vor da autorilor numai după tipărirea lucrărilor premiate.

Concurenții sunt obligați a arăta totdeauna în scris, pentru care anume premiu pesintă lucrările la concurs.

Dacă oamenii nu te văd, Dzeu te vede

Un părinte se preumbla într'o zi pe câmp cu fiul său cel mai tînăr. Era o frumoasă zi de toamnă, și era încă tare cald.

„Tată, zise fiul întorcându-și capul în partea unei grădini, de-alungul căria mergeau, mi-e sete.“

„Și mie asemenea, fiul meu fi răspuse tatăl. Dar trebuie să avem răbdare până vom ajunge a casă.“

Fiul. — „Iată un pîr încărcat cu pere prea frumoase. Vezi? e un pîr tomatic. Ah! cu ce mare plăcere aş mânca din ele!“

Tatăl. — „Te cred. Dar acest pom e într'o grădină închisă de toate părțile.“

Fiul. — „Gardul nu e așa des, și iată o gaură pe unde eu ași putea lesne să intru.“

Tatăl. — „Și ce ar zice stîpînul grădinei, dacă ar fi acolo?“

Fiul. — „O! el nu este acolo de sigur, și nu e nimeni acolo, care ar putea să ne vadă.“

Tatăl. — „Tu te înșeli, copilul meu. Acolo se află cineva, care ne vede și care ne-ar putea pedepsi cu dreptate.“

Fiul. — „Și cine ar fi acesta tată?“

Tatăl. — „Acela care e prezent preste tot, care nu perde nici-odată nimic din vedere, și care vede până în adîncul cugetărilor noastre: Dzeu.“

Fiul. — „O! ai dreptate; eu nu mă gândeam mai departe.“

Chiar atunci se sculă din dosul gardului un

om, pe care ei nu-l putuseră vedea, fiind-că era culcat pe iarbă. Acesta era un bătrân, căruia aparținea grădina, și care vorbi ast-fel către copil:

„Mulțămeste lui Dzeu, copilul meu, că tatăl teu te-a împedecat de a te furișa în grădina mea, de unde voiai să iei un lucru, ce nu-ți aparținea. Află, că la rădăcina acestor pomi sunt curse întinse spre a prinde pre hoți; tu ți-ai fi rupt picioarele și ai fi rămas olog pentru tot d'auna. Dar fiind-că la cel dintâiu cuvânt al înțeleptei lecțiuni ce ți-a făcut tatăl tău tu ai mărturisit *temerea de Dzeu*, și pentru că tu n'ai stărut mai mult în hoția ce meritai, ți dau cu plăcere fructe de care tu dorești.“ După aceste cuvinte, el s'a dus la cel mai bun pâr, s'a sui în el, și aduse copilului pălăria sa plină de pere.

Tatăl voi să scoată un ban din punga sa spre a recompensa pe acest bătrân onest, dar nu-l putu îndupleca să cedeze la stăruințele sale.

„Am avut plăcere, Domnule, să îndatozez pe fiul d-tale, și n'ași putea să o mai am dacă ași primi să'mi plătești. Numai Dzeu platește aceste lucruri.“

Tatăl îi întinse mâna preste gard. Fiul îi mulțămii asemenea printr'un gingaș compliment; și îi dovedea recunoștința sa într'un mod mult mai vedit prin pofta, cu care mușca din perele pline de suc.

„Iată un om bun!“ zise fiul către tatăl său, când fini cea din urmă pară și când se depărtașeră de bătrân.

Tatăl. — „Da, iubitul meu fiu; inima sa e pătrunsă de acest mare adevăr, că *Dzeu nu lasă nici odată binele fără recompensă, și răul fără pedeapsă.*“

Fiul. — „Dzeu m'ar fi pedepsit de sigur, dacă eu a-și fi furat perele?“

Tatăl. — „Bunul bătrân ți-a spus, ce era să ți-să întemple.“

Fiul. — „Săracele mele picioare au avut noroc să scape. Dar Dzeu e oare, care a întins acele curse?“

Tatăl. — „Nu, de sigur, nu e El. Dar totuși cursele n'au fost întinse fără știrea și voia lui. D-zeu știe, scumpul meu copil, tot ceea ce se petrece pe pământ și conduce tot-d'auna evenimentele astfel, ca să recompenseze pe oamenii buni pentru faptele lor cele bune, și ca să pedepsească pre cei răi pentru crimele lor; căci El vede și pedepsește tot răul, pe care oamenii nu-l ved.“

Fiul. — „Iată o întemplantare, care me va face înțelept. De acum înainte voesc a înlătura răul și a practica binele, chiar când n'ași vedea pe nimeni lângă mine.“

Și zicând aceste cuvinte sosiră la casa lor.

(Voacea bis.)

Varietăți

Pogorirea Duhului sânt. Între cele mai frumoase sărbători ale santei noastre Biserici ortodoxe s'ă numără și sărbătoarea Pogoririi Duhului Sânt, la a cărei serbare în toate bisericile s'ă desvoaltă cea mai mare pompă. Și cu tot dreptul; căci este o zi de bucurie și mângăere! În această zi s'a îmbrăcat Domnul nostru Isus Cristos pe sântii săi apostoli și învățăcei cu Puterea de sus; li-a trâmisi pe mângăitoriul promis, ca s'ă-i conducă și păzască pe ei și Biserica sa până la sfârșitul lumii. În mod demn s'a sărbatat aceasta sântă zi s'a și aici în Caransebeș. Sânta liturgie a celebrat-o Prea Sântitul nostru Episcop diecesan Nicolae Popea fiind asistat de P. C. Sa părintele arhimandrit Filaret Musta, de P. O. D. proto-presbiter Andreiu Ghidiu și de ceialalți preoți locali.

Știre personală. Prea Sântitul Domn Episcop diecesan Nicolae Popea a plecat Mercuri dimineața la Budapesta pentru de a lua parte la desbaterile în casa magnaților asupra proiectului de lege pentru introducerea căsătoriei civile.

Proiectul de lege despre căsătoria civilă a fost primit în casa magnaților cu o majoritate de trei voturi.

Hymen. Marți a treia zi de Rusalii dl învățătoriu *Iuliu Vuia* din Comloș s'a cununat cu amabila și gingașa domnișoară *Sofa*, fiica cetățanului *Iosif Corneanu* din Caransebeș. Felicitările noastre!

Reprezentățiunea teatrală dată în Lunia Rosalilor a succes preste așteptare bine. Vom reveni.

Comitetul Comunității de avere a fostului regiment conf. romano-banatic Nr. 13. Conform §. 37 al legii silvanale, de acu încolo, numai atari indivizi pot fi aplicați la Comunitatea de avere ca păzitori de pădure, cari:

a) vor documenta că sunt de purtare bună morală nepătată;

b) că au implinit anul 24 al vieței,

c) vor documenta cu atestat că au depus cu succes bun esamenul de specialitate preșcris pentru păzitorii de pădure în sensul instrucțiunei, ce se va emana de ministrul de agricultură, de industrie și de comerț în conțelegere cu ministrul de interne.

Cunoștințele de lipsă pentru posturile de codreni și primcodreni la Comunitatea de avere aspiranții și-le pot câștiga, în școalele reg. ung. de agricultură din Timișoara (Jagdwald, Casa verde), Szegedin (Királyhalom), Lipto (Liptó Ujvár) și Gergeny Szt. Imbr.

Cursul se începe în Octomvrie și ține doi ani.

Școlarii se primesc parte pe spesele statului, parte pe spesele proprii.

Aspiranții trebuie să dovedească:

1. că au implinit anul al 17. și n'au trecut preste al 35. an al vieței;

2. că sunt de constituție tare și sănătoasă, cu deosebire că vorbesc, ved și aud bine.

Acestea trebuie să le documenteze cu atestat dela un medic erarial silvanal, dela un medic superior de honvezi sau dela protomedicul comitatens;

3. că au absolvat școala elementară;

4. că au purtare morală bună;

5. dacă sunt ostași sau nu, și dacă sunt, să producă pasportul militar.

Mai departe, să arăte comitatul și posta ultimă, unde să li se trimită răspunsul.

Pentru vipt și pentru haine se plătesce la an 150 fl.

Această sumă se plătește tot pe jumătate de an înainte.

Despre supunerea la aceste condițiuni, respectivii trebuie să producă un revers făcut înaintea notariului public.

Părinții sau tutorii școlarilor primiți pe spesele erariului sunt datori a restitui statului spesele socotind 150 fl. la an dacă școlarii părăsesc institutul înainte de absolvarea studiilor, sau dacă sunt eschiși din institut.

La intrarea în institut fiecarele trebuie să-și aducă următoarele haine de tot noi: 6 cămeși, 6 părechi de ismene, 6 mărâmi de buzunariu, 6 ștergare, 10 părechi de obele ori de ciorapi, și 1 păreche de cisme de pele tare.

Cei ce voesc a fi primiți pe spesele statului trebuie să producă atestat de paupertate.

Petițiile pentru primire trebuie înaintate cel mult până în 31. Iulie a. c. la înaltul ministeriu r. ung. de agricultură industrie și comerț.

Comunitatea de avere cu începutul cursului din anul curgătoriu, vrea să trimită câți-va aspiranți în numele școlii de silvicultură.

Ea plătește stipendiu de 150 fl. pe an.

Aspiranții la aceste locuri au să fie suboficieri în rezervă, sau suboficieri eșiți din miliție; dar să nu fie trecuți de 33 de ani.

Aceștia, pe lângă împlinirea condițiilor prescrise pentru stipendiștii statului, au să se mai deoblice printr'un revers valid, că după absolvarea școlii de agricultură, vor intra în serviciul Comunității de avere și că ei vor servi cel puțin 10 ani.

Aspiranții la aceste stipendii provăzuți cu documentele necesarii, au să se înfățișeze în persoană înaintea comitetului în ziua de 8 Iulie a. c. la 10 oare înainte de amiază.

Petiția pentru primire a celor aspirați o face comitetul și o subșterne Ministeriului.

Ilie Curescu,
președinte.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 1 Iunie 1893 Nr. 1329 B. să escrie licitațiune minuendă pentru adoptarea și astrucarea cu aramă a turnului bisericeii din **Ilova**, protopresbiteratul Caransebeșului, cu prețul de esclamarie 1364 fl. 28 cr.

Planul și specificațiunile de spese și măsuri să pot vedea la oficiul parohial din Ilova, tot asemenea și condițiunile de licitațiune.

Licitațiunea să va ținea în fața locului Ilova în 26 Iunie a. c. la 10 oare a. m.

Întreprinzătorii au să depună vadiul pe 10% din prețul esclamării la masa epitropiei parohiale.

Ilova din ședința comitetului parohial ținută la 29 Maiu 1894. 2—3 [35]

Nicolae Jurca
preș. comit. par.

Nestor Bonna
not. comitetului.

Licitațiune minuendă

Pre baza încuviințării Ven. Consistoriu diecesan din Caransebeș de dtdo 11 Aprilie 1894 Nr. 1062 B. ex. 1894, să escrie licitațiune minuendă pentru acoperirea cu pleu a sântei bisericeii din **Selbăgel** protopresbiteratul Logojului, cu prețul de esclamarie 836 fl. 12 cr.

Proectul de spese să poate vedea totdeauna la oficiul parohial.

Să obsarvă, că materialul îl pune întreprinzătorii.

Licitațiunea să va ținea în 26 Iunie st. v. 8 Iulie st. n. a. c. la 10¹/₂ oare a. m.

Întreprinzătorii au să depună vadiul de 10% din prețul de esclamarie.

Selbăgel, din ședința comitetului parohial ținută în 22 Maiu 1894.

[32] 3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Licitațiune minuendă

Pre baza încuviințării Ven. Consistoriu diecesan dtdo 18 Maiu a. r. Nr. 1382 B. să escrie licitațiune minuendă pentru renovarea și acoperirea s. bisericeii cu tinichea (pleu) gr. or. rom. din comuna **Dragsina** protopresbiteratul Buziaș cu prețul esclamării de 1848 fl. 84 cr. v. a.

Licitațiunea minuendă să va ținea Duminecă în 26 Iunie (8 Iulie) a. c. la 2 oare postmeridiane în s. biserică din loc.

Reflectanții sânt poftiți a să presenta în ziua și oara hotărâtă în comună, având reflectanții a depune la începerea licitațiunei vadiul de 10% în bani din prețul de esclamarie.

Planul și specificațiunea de spese să poate vedea ori când la președintele comitetului parohial.

Resultatul licitațiunei întră în putere de drept numai după aprobarea lui din partea Ven. Cons. diecesan.

Dragsina din ședința comitetului parohial ținută în 26 Maiu 1894. [33] 3—3

George Raulescu, m. p.
președ. com. par.

Valeriu Bălan, m. p.
not. com. par.